

Ga open!

Zondag 3 september 2017

Lezing Marcus 7: 31-37

Ichthuskerk, ds. Jaap van den Akker

KOMEN

- lied vóór de dienst: oefenen: "Hoor maar ik kan niet horen" (NLB 323)
- welkom
- aanvangslied "Dank u voor deze nieuwe morgen" (NLB 218: 1, 2 en 4)
- moment van stilte
- begroeting en bemoediging
- psalm van de zondag Psalm 146: 1 en 3
- kyriegebed
- opmaat naar het gloria
- glorialied "Alle eer en alle glorie": (NLB 305: 1 en 2)

WOORD

- Met de kinderen: gebed, gesprek, lied: "Handen heb je om te geven" (Olijftakbundel nr.64)
- Bijbellezing: Jesaja 35: 1-7
- Lied: "De Steppe zal bloeien" (NLB 608: 1 en 2)
- Bijbellezing Marcus: 7: 31-37
- Lied "Hij die de blinden weer liet zien" (NLB 534: 1 en 4)
- uitleg en verkondiging

Wat een vreemd verhaal is dit.

Zo vreemd dat alleen Marcus het aan ons durft te vertellen.

Bijna alle verhalen van Marcus hebben Matteüs en Lucas van hem overgeschreven, maar dit verhaal niet.

Als je dit verhaal met kinderen leest – ik heb het uitgetest van de week – dan kan je reacties verwachten als: wat gebeurde er nu, pappa? Jezus spuugt op zijn vingers en zit dan met diezelfde vingers aan de tong van die man? Jek! En zijn dat dan dezelfde vingers die hij net in de oren van die man heeft gestoken?

Ja. Zo iets staat er echt.

Je kunt het vies vinden. Het heeft in ieder geval iets heel intiems. Jezus raakt een onbekende man, op vreemde plaatsen aan. Er wordt zelfs lichaamsvocht uitgewisseld. Geroepen en gezocht. Het lijkt wel hocus pocus...

En waarom?

Waarom dit verhaal?

We moeten ons eerst bedenken waar dit verhaal zich afspeelt.

In de Dekapolis – zo hoorden we net. Het Tien-Steden-gebied. Het ligt net aan de andere kant van de Jordaan bij het meer van Galilea. We zouden het nu Jordanië noemen. Ooit woonde de Hebreeuwse stammen Gad en Mannasse er, maar nu is het een multicultureel gebied. Een mengelmoes van Griekse, Joodse, Romeinse en Syrische bewoners. De voertaal daar was Grieks. Terwijl Jezus met zijn leerlingen en de meeste van zijn geloofsgenoten Aramees sprak.

Vrome Joden uit Judea en Jeruzalem. De Farizeeën en de Schriftgeleerden vonden dit gebied maar niets. In een smetkroes van geloven verwatert je eigen identiteit. Een fenomeen dat zich ook vandaag nog voordoet. Voor vrome joden was dit heidens gebied.

En juist in deze grieks-romeinse wereld trokken veel wonderdoeners rond. Genezers die bij de behandeling van zieken gebruik maken van vreemde praktijken. Ze geloofden erin, dat het hielp het aanraken van het aantaste orgaan, het gebruik van speeksel - dat zou een geneeskrachtige werking

moeten hebben - en dan zuchtend opkijken naar de hemel om de nodige bovennatuurlijke krachten in je op te nemen, onder het uitspreken van bezweringsformules.

Bijgeloof, zou je denken. Theater om de aandacht te trekken. Vaak meer gericht om er zelf beter van te worden, dan om iemand in nood echt te helpen. Ook vandaag de dag gebeurt het nog in spectaculaire samenkomsten met veel theater en hoge collecteopbrengsten. Wij staan daar dan als sobere protestanten vaak wat sceptisch bij te kijken.

En wat gebeurt er in dit verhaal in Marcus? Jezus doet precies hetzelfde! Hij behandelt deze dove man, die ook nog gebrekkig spreekt, op dezelfde manier! Waarom is hij op dit moment even de collega van die vreemde bezweerders, die kwakzalvers, en niet de onze?

Jezus past zich aan aan de gebruiken in de Dekapolis.

Hij is voor de Joden een Jood en voor de Grieken een Griek, zoals Paulus later ook over zichzelf zal schrijven. Om het Evangelie te kunnen vertellen, moet je beelden, voorbeelden, handelingen gebruiken die voor de ander bekend zijn. Je hoeft niet je boodschap aan te passen, maar je moet de taal waarin je over de boodschap spreekt aanpassen aan je gesprekspartner. Anders kan je net zo goed je mond houden, omdat het niet over zal komen.

Als wij met Aleidus en Janny, of met Bartek, drie doven in ons midden, willen communiceren, zullen we moeten bedenken hoe het is om niet te horen. Waar ik veel van mijn inspiratie uit muziek haal, kan ik me nauwelijks voorstellen hoe het is om dat niet te kunnen horen. Een dove communiceert anders dan een horende. Omdat we verschillende zijn. Als we met Najib over het geloof praten dan moeten we zoeken naar beelden en woorden die we allebei begrijpen. Want veel woorden betekenen in het Farsi net iets anders dan wat wij er in Nederland mee bedoelen.

Het is een mooie zoektocht. Een zoektocht die steeds belangrijker wordt. Om iets van wat ons drijft, iets van waar wij in geloven en dat ons overeind houdt in woorden en beelden om te zetten die mensen buiten de kerk ook kunnen meemaken. Want onze taal is voor velen in je familie, op school en op je werk, of in de buurt vreemd geworden.

Die zoektocht gaan we aan met Open Ichthus en in Halte 2717 - en met succes de afgelopen tijd.

Jezus doet het ons voor.

Hij past zich aan aan de gebruiken van de Grieken in Dekapolis.

Maar hij doet ook dingen écht anders. En juist daarin zie je het bijzondere van het geloof dat Jezus brengt – ook in het buitenland.

1. Hij neemt de dove man apart. Hij maakt er geen grote show van voor de massa. Nee. Jezus gebruikt de vormen van de Hellenistische wereld, maar hij doet het niet voor eigen gewin. Hij doet het om de dove man te bereiken. Hij spreekt de taal van de dove. Jezus spreekt vandaag in gebarentaal. Zodat de dove hem begrijpt. En hij doet dat alleen voor hem.

Jezus neemt de zieke apart. Wat er tussen een mens en zijn Heer gebeurt, is iets tussen hen, van hen. 'Ga in je binnenkamer en sluit de deur,' zegt Jezus tegen bidders. Pastorale communicatie tussen jou en mij is geen theater, het mag vrij zijn van nieuwsgierige blikken van de ander. Echt ongestoord aandacht voor elkaar kunnen hebben. In het ziekenhuis valt dat niet altijd mee.

2. Jezus steekt zijn vingers in de oren van de man. Niet voor de show dus, maar hij legt de vinger op de zere plek. Daar, daar schort het aan. Daar gaat het fout. Zo letterlijk op je beperking te worden gewezen, kan hard aankomen, maar de concreetheid en duidelijkheid werken vaak heilzaam. Om de hete brei heen draaien schiet meestal niet op. Zo is het ook met het aanraken van de tong. Hij legt de vinger op de zere plek!

3. En dan richt zijn blik naar de hemel. 'Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar zal mijn hulp komen?' Niet van speksel dus. 'Mijn hulp is van de HEER die hemel en aarde gemaakt heeft,' geeft Psalm 121 het antwoord. Jezus laat zien namens wie hij dit doet. In dienst van het Koninkrijk. Als teken dat de tijd zal komen dat de blinden de ogen worden geopend, dat de oren van doven worden ontsloten, dat de mond van stommen zal jubelen. Het Koninkrijk is nabij!

4. En dan zucht Jezus diep. Een zucht naar God. De essentie van een gebed om ontferming. Uit de zucht spreekt diepe bewogenheid. Hij kijkt omhoog naar de hemel en zucht.

Zucht Jezus diep omdat de wereld vaak zo ver af is van de hemel, van het paradijs, van de schepping die ooit zo goed was en af – zo ongerept?

Is het omdat Jezus zijn kracht, zijn inspiratie, krijgt uit de hemel, zijn bron, en kijk hij omhoog omdat hij die inspiratie, die bron wil overbrengen op de man die voor hem staat? Doof en met een spraakgebrek. Jezus kijkt en zucht om een schepping die onaf is – het is een kyriëgebed. Hier wordt gebeden om de heilheid van de mens.

In die zucht voel je het zuchten van de schepping.

En dan gebeurt er iets raars.

Jezus spreekt één woord

Hij spréékt tegen een dove man

Hij spreekt in een vreemde taal in deze Grieks sprekende wereld.

Dat ene woord – de man hoort het niet, anderen verstaan het niet – dat ene woord is voor ons bedoeld.

Dáárom schrijft Marcus dit verhaal – voor ons: zijn lezers.

“Effatha! - ga open,” zegt Jezus. Ga open. In het enkelvoud. “Open je,” zegt Jezus, tegen die man. Niet tegen de gesloten oren – dan had Jezus in het meervoud gesproken, maar tegen de man in zijn geheel. De man wordt geroepen zich open te stellen, op te stellen voor God. Dat is de kracht van die zucht en dat ene woord. Effatha!

En zo geneest deze man. Hij was dicht, afgesloten en nu staat hij weer open. Open voor het Koninkrijk, open voor God.

En zo roept Jezus, over dit verhaal heen: “Effatha” naar de mensen die deze man gebracht hebben.

Naar de leerlingen, de farizeeën en de schriftgeleerden die dit heidense gebied maar niets vinden. Naar ons de lezers van dit verhaal. Daarom heeft Marcus het opgeschreven. Het gaat om ons. Of je nu blind bent, of doof, of gehandicapt, of misschien is er zo op het oog wel niets op je aan te merken. Het gaat niet alleen om zien, om horen en spreken, het gaat om de manier waarop je ziet, om wat je hoort en om hoe je spreekt.

“Ga open”, zegt Jezus tegen ons. Open je voor het wonder van dit bestaan. Ontdek in deze wereld, met alles waar je over kunt zuchten, hoe Gods liefde er te vinden is. Waar mensen opengaan voor elkaar. Waar je de vrijheid voelt, en de ruimte ervaart waarin je door God wordt gezet. Dat is de kracht van Jezus, van God, van het geloof: het bevrijdt. Jezus bevrijdt je zodat er ruimte ontstaat

Een opening om uit te breken uit wat je benauwt.

Ruimte om op te leven, om te ademen. Ruimte om je te openen voor de liefde van God. Dat je zijn stem hoort en zijn rijk ontdekt in je leven.

Waar mensen dat ervaren.

Waar je zo opengaat, daar ziet God dat het goed is. Daar wordt de wereld even af, even goed.

De mensen in de Dekapolis begrijpen dat. Daarom zeggen ze verheugd: “Alles wat Jezus doet is geweldig.” “Alles heeft hij welgedaan,” staat er eigenlijk, dat rijmt op Genesis 1. Op de voltooiing van de schepping.

Open je ogen, open je oren.

Leef!

En God zag dat het zeer goed was.

Amen.

- muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- lied: “Hoor maar ik kan niet horen” (NLB 323)
- dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- mededelingen
- gaven

GAAN

- slotlied “Alles wat adem heeft” (NLB 146c: 1)
- zegen
- Antwoordlied: “Alles wat adem heeft” (NLB 146c: 7)